הבא על יבמתו פרק ששי יבמות סב.

מדעתיה הוא דעבד. תע"ג דק"ו קאמר אין זה ק"ו גמור דאמטו מפני שהוה פעם אחד לבטל יבטל לעולם פרו ורבו אי נמי דוקא אז אמר לבטל משום עשרת הדברות: **וקבע** להם זמן. וא"ת אדרבה משום דקבע להם זמן (א) ויבכר עמהם בודאי יש לפרוש יותר מעל הספק ויש לומר (ב)דהכא פי' וקבע להם זמן (ב)(משה) שלשה ימים ולא היו צריכים לפרוש אלא יום אחד משום קבי אלא דמשום ספק פליטה החקקו לפרוש שלשה ימים ק"ו אי שלא קבע לי זמן ויש ספק שיתיחד הדכור בשעת תשמיש או ביום תשמיש:

דכתיב אמור להם. וא"ת ומנלן שפרש מדעתו והלא משעה שנאסר נמתן תורה עם ישראל שוב לא הותר לו כדכתיב ואתה פה עמוד עמדי ויש לומר דאי לאו דפרש מדעתו למה כעסו עליו אהרן ומרים אלא ודאי כששמע מפי הגבורה אל תגשו אל אשה נשא ק"ו בעצמו וגלה לה דעתו ועשה לה אהל בפני עצמו או נתן לה גט ולפיכך כעסו עליו וא"ת ולמה המתינו כל כך אלא כעסו עליו אלא בחלכות שהוא זמן גדול אחר מתן תורה וי"ל אלא נתגלה להם אלא באותה שעה כדתניא בספרי שבשעה שאמר הקב"ה למשה ליקח ע' זקנים מישראל אמרה מרים לאהרן נשותיהן של אלו שנתנבאו לגדולה אמרה לפורה אוי להן לנשותיהן של אלו שמיום שדברה השכינה עם אחיך פרשו ממני וא"ת ולמה כעסו עליו מאחר שהסכים לו המקום וי"ל משום דאמרינן (נמנות דף י:) כדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו וסייעוהו בכל לטהר: **התורה** בולה וישראל מוטרים בו'. אין זה ק"ו (ג)גמור דשאני פסח משום דקדשים אכל כל התורה כולה אדרבה יש לו ללמדם ולהחזיקם בתשובה: **אף** היום אילו עמו. אין זו דרשה גמורה היום משמע ממנו: **רבי** יוחנן אמר קיים פריה ורביה. תע"ג דלענין כמה דברים אמרינן (לעיל כב.) גר שנתגייר בקטן שנולד דמי מכל מקום מסתברא ליה לר' יוחנן הכא כיון דבנכריותו קיים דזרעו מיומם אחריו באותה שעה מפטר נמי כשנתגייר:

בני פריה ורביה נינהו. וא"ת דבפ' ד' מיתות (סנהד' נו: וסז) משמע דבני נח לא מיפקדו אפריה ורביה וי"ל דהכא לאו בני חיוב אפריה ורביה קאמר אלא כלומר שבניהם נקראים על שמם כדאמרינן בסמוך:

דלאו בני נחלה נינהו. כלומר נחלת בהורה אבל עובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף יח:): **הכל** מודים בעבד שאין לו חיים בו'. ואם נשתחרר לא קיים פריה ורביה וא"ת הא דאמרינן גבי חליצה בן חורין ליבם שפחה אינו יכול משמע דאם היה יכול ליבם שפחה הוה סגי ליה בהכי ואמאי והא לא קיימיקה פריה ורביה ולא מיפטר בהכי ויש לומר דאם היה יכול ליבם שפחה לא הוה כפינן לרבו לשחררו כיון דשבת מיהא היה יכול לקיים אף על גב דלא לא תהו בראה לשבת יצרה והא עבד ליה שבת אכל דהו:

מעטי אפשר. דאי לא איכרא מוה לא הוה נקבה אחריתי אבל הכא מי שים לו שני זכרים נקבות הרבה בעולם: **מדעתיה.** משום שכינה ואסור לשאר כל אדם לעשות כן: **הוסיף יום אחד.** הקב"ה אמר לו וקדשתם היום ומחר והוא אמר היו נכונים לשלשת ימים(ה): **ולא קבע לי זמן.** אימתי ידבר עמי שאפרוש יום אחד קודם: **לאהליכם.** לנשיכם: **אשר.** לשון ייחד: **עד שבתא.** במס' שבת בפרק ר"ע (דף פו.) גמרינן לה דעבוד פריסה בארבע בשבתא ופירשו חמישי ושני שלישים ובשבתא שריא שכינה והוא שלישי לימים השלמים ויום ראשון לא משיב שלא היה לילו עמו: **אם קין אם הבל.** אתיין רבויין (ו)[הן] לומר נקבות היו עמהן: **כי שם לי זרע אחר תחת הבל.** אלמא תשלומין בעי ולא סגיא בלא שני זכרים ושתי נקבות: תרי מנאי אליבא דר' נתן: **מ"ט דר' נתן אליבא דב"ה.** אז זכר אז נקבה ולא מבריית עולם יליף ולא ממשה: **לא תהו בראה.** לא בראו עולמו לתוהו אלא לשבת להיות עסוקים בישובו של עולם: **אין לו בכור לנחלה.** בן בכור שיולד לו משיתגייר אינו נוטל פי שנים: **בני נח בני פריה ורביה נינהו.** דכתיב ויאמר להם פרו ורבו (בראשית ט): בנכריותן נאו בני דין נחלה נינהו דבשם בכן ובכור בפשוט אבל יונאה נהגא בהו בדאמרינן בקדושין (דף יח:) עובד כוכבים יורש אביו דבר תורה: **בלאדן בן בלאדן.** אלמא בנים מיקרו: **חיים.** מתייחסין אחרי אביהם: **נתגיירו אין להם חיים.** מראשונים דבקטן שנולד דמי: **שבו לכם פה.** אליעזר עבד אברהם הוה: ליגא עבד בנעני של מפיבושת הוה: **שאני הכא דיחסיהנו בשמייהו.** שהזכיר שמו (ז)[ושמו] של אביו בלאדן בן בלאדן אלמא בנים מיקרו אבל הכא לא החזיקו בשמותן: **משום דרב אסי.** לומר טעמא דפריה ורביה משום דרב אסי והאי דיון דנטלו על ידו מנשמות שבאותו אולר שמו גוף הרי קיים מצות פריה ורביה: בני

משאי אפשר ובית הלל נמי לילפו ממשה אמרי לך משה מדעתיה הוא דעבד דתניא (ח)שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום פירש מן האשה ושיבר הלוחות והוסיף יום אחד פירש מן האשה מאי דרש אמר ומה ישראל שלא דברה עמהם שכינה אלא לפי שעה וקבע להם זמן אמרה תורה יאל תגשו אל אשה אני שמיוחד לדבור בכל שעה ושעה ולא קבע לי זמן על אחת כמה וכמה והסכימה דעתו לדעת המקום שנאמר [2]לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי שיבר את הלוחות מאי דרש אמר ומה פסח שהוא אחד משש מאות ושלש עשרה מצות אמרה תורה [3]כל בן נכר לא יאכל בו התורה כולה וישראל מוטרים על אחת כמה וכמה והסכימה דעתו לדעת המקום דכתיב [4]אשר שברת ואמר ריש לקיש אמר ליה הקב"ה למשה (ט)יישר כחך ששברת הוסיף יום אחד מדעתו מאי דרש דכתיב [5]וקדשתם היום ומחר היום כמחר מה מחר לילו עמו אף היום לילו עמו ולילה דהאידנא נפק ליה ש"מ תרי יומי לבר מהאידנא והסכימה דעתו לדעת המקום דלא שריא שכינה עד שבתא תניא (ט)רבי נתן אומר ב"ש אומרים שני זכרים ושתי נקבות ובה"א זכר ונקבה א"ר הונא מ"ט דרבי נתן אליבא דב"ש דכתיב [6]ותוסף ללדת את אחיו את הבל הבל ואחותו [7]קין ואחותו וכתיב [8]כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין ורבנן אודויי הוא דקא מודית תניא אידך (ט)ר' נתן אומר ב"ש אומרים זכר ונקבה ובה"א או זכר או נקבה אמר רבא מ"ט דר' נתן אליבא דב"ה (ט)ישנא' [8]לא תהו בראה לשבת יצרה והא עבד לה שבת איתמר (ט)היו לו בנים בהיותו עובד כוכבים ונתגייר [9]ר' יוחנן אמר [10]קיים פריה ורביה וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה רבי יוחנן אמר קיים פריה ורביה דהא הוו ליה וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה [11]גר שנתגייר בקטן שנולד דמי ואזדו לטעמייהו דאיתמר (ט)היו לו בנים בהיותו עובד כוכבים ונתגייר רבי יוחנן אמר [2]אין לו בכור לנחלה דהא הוה ליה ראשית אונו וריש לקיש אמר יש לו בכור לנחלה גר שנתגייר בקטן שנולד דמי וצריכא דאי אשמעינן בההיא קמייתא בההיא קאמר רבי יוחנן משום דמעיקרא נמי בני פריה ורביה נינהו אבל לענין נחלה דלאו בני נחלה נינהו אימא מודי ליה לריש לקיש ואי איתמר בהא בהא קאמר ריש לקיש אבל בההיא אימא מודה ליה לר' יוחנן צריכא איתיביה ר' יוחנן לר"ל [9]בעת ההיא שלח בראדך בלאדן בן בלאדן מלך בבל וגו' א"ל בהיותן עובדי כוכבים אית להו חיים נתגיירו לית להו חיים אמר [12]רב [2]הכל מודין בעבד שאין לו חיים דכתיב [10]שבו לכם פה עם החמור עם [13]הדומה לחמור מיתיבי [14]וצויבא חמשה עשר בנים ועשרים עבדים אמר רב אחא בר יעקב כפר בן בקר א"ה ה"נ שאני התם דיחסינהו בשמייהו ובשמא דאבוהון והכא לא מפרש ואיבעית אימא יחסינהו בדוכתא אחריתי באבוהון ובאבא דאבוהון דכתיב [12]וישלחם המלך אסא אל בן הדד בן טברימון בן חזיון מלך ארם היושב בדמשק לאמר איתמר היו לו בנים ומתו רב הונא אמר קיים פריה ורביה [7]רבי יוחנן אמר לא קיים רב הונא אמר קיים משום דרב אסי דאמר [15]רב אסי [16]אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף שנאמר [13]כי רוח מלפני יעטוף וגו' ורבי יוחנן אמר לא קיים פריה ורביה לשבת יצרה בעינן והא ליכא מיתיבי בני

פריה ורביה לא מקייס בהכי ואף על גב דלעיל משמע דפריה ורביה תלי בשבת דקאמר רבא מאי טעמא דרבי נתן אליבא דבית הלל לא תהו בראה לשבת יצרה והא עבד ליה שבת אכל מקום לא הוה כפינן לרבו כיון דיכול לקיים כל דהו:

וכל

הסכימה עמו דעת השכינה כשבטל תורה ושיבדן כיון שנתטיון לטיבה. אשר. לישור, שתיבי ושיבתו על שניהן (שבת פו.). יישר. לשון חוזק (בחובות פה.). אף היום לילו עמו. צריך להיות לילו עמו, והא לא תמצא (שבת פו.). עד שיכלו כל נשמות שבגוף. פרנול שחולנ בין שכינה למלאכים ושם ריחות ונשמות נתונות שנבראו משעת יומי בראשית להתנן בנופים העתידים להבראות (לקמן סג:) לו: תוכר יש ושמו גוף ומבראלשים עיבר כל הנשמות העתידות להולד ונתנם לשם (עיי ה.) לו: מדר כי גוף שם מקום המיוחד לנשמות העתידים להיות נולדים (נדה יג:). כי רוח מלפני יעטוף הרוחות שלפני שנזרחו לחיות שלבים קודם, יעטוף, מעבר את הגאולה, דקרא בגאולה כתיב, כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף מלגאולו, כי רוח אתר לפני, נשמות שבגוף, יעטוף הוא המאחר, כמו הבטוחים לנלבן, ונשמות שאני עשיתי (עיי ה.).

מסורת הש"ס

א) שבת פז., ב) שבת פז. כ"ב ד: מגמות לבו., ג) [תוס' פ"ח ע"ב ל"מן], ד) [תוספתא שם], ה) עדיות פ"ה מ"ב, ו) [בכורות מז.], ז) לעיל כב. יש"ב, ח) [בכורות מז.], ט) [ל"ל רבי אמת כך אומרת בתלמוד ובהגה"ם], י) [בכורות קיח. קדושין פח. כ"ק מנ. מה ח.], כ) [נע"ז ה. ובמה יג: אומרת ר' יומן], ל) ע"ז ה. מה יג: לקמן סג., מ) [שמות יבן], נ) כ"ה בדפוס"ר, ס) [רש"ל], ע) ל"ל דהכא, פ) רש"ל מ"ג, צ) עיין אחרי"ן פ"ב אומרת ק"ו אחר, ק) ל"ל לא מיפטר מפ"ו מהכרס"ל.

תורה אור השלם

1. ויאמר אל הָעָם הָיוּ נכנים לשלשת יָמים אל תגשו אל אשה:
שמות יט טו
2. לך אמר לָהם שובו לכם לאָהֳלֵיכם: ואתה פה עמוד עמדי ואדברה אליך את כָּל המצוה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אשר תלמדם וְעָשׂוּ בָּאָרֶץ אשר אֲנִי נתן לָהֶם לרשתה:
דברים ה כז-כז
3. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ:
שמות יב מג
4. ויאמר יְיָ אל משה פְּסֹל לְךָ שני לוחות אבנים רִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל הַלֻּחֹת את הדברים אשר הָיוּ על הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אשר שברת: שמות לד א
5. וַיֹּאמֶר יְיָ אל מֹשֶׁה לֵךְ אל הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר וְכִבַּסוּ שִׂמְלֹתָם:
שמות יט י
6. וחֹסֶף לִלֶּדֶת אֶת אָחִיו את הֶבֶל וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: בראשית ד ב
7. וְיָדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הֲרָגוֹ קָיִן:
בראשית ד כה
8. כִּי כֹה אָמַר יְיָ בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשֶׂהָ הוּא כוֹנְנָהּ לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לְשֶׁבֶת יֻצָּרָה אֲנִי יְיָ וְאֵין עוֹד: ישעיהו מה יח
9. בְּעֵת הַהִיא שָׁלַח בְּרַאדַךְ בַּלְאָדָן בֶּן בַּלְאָדָן מֶלֶךְ בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל חִזְקִיָּהוּ כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ:
מלכים ב כ יב
10. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר וַאֲנִי וַהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: בראשית כב ה
11. וְעָבַדְתָּ לוֹ אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַחְתָּ מִשָּׁם: וְגַם אֶת עֲבָדֶיךָ וְהִבֵּאתָ וְהָיָה לְבֶן אֲדֹנֶיךָ לֶחֶם וְאָכַלוֹ וּמִמֵּיבֹשֶׁת בֶּן אֲדֹנֶיךָ יֹאכַל תָּמִיד לֶחֶם עַל שֻׁלְחָנִי וְלִצִיבָא חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּנִים וְעֶשְׂרִים עֲבָדִים: שמואל ב ט י
12. וַיִּקַּח אָסָא אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים בְּאוֹצְרוֹת בֵּית יְיָ וְאֶת אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּנֵם בְּיַד עֲבָדָיו וַיִּשְׁלָחֵם הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶל בֶּן הֲדַד בֶּן טַבְרִמֹּן בֶּן חֶזְיוֹן מֶלֶךְ אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַמֶּשֶׂק לֵאמֹר:
מלכים א טו יח
13. כִּי לֹא לָעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לְנֶצַח אֶקְצוֹף כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי:
ישעיהו נז טז

עין משפט נר מצוה

פם א מי' פט"ו הל' אישות הלכה ו סמג עשין מט טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ז:
צ ב מי' פ"ב מהלכות נחלות הלכה יב סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי רטז סעיף ט:
צא ג מי' שם ופט"ו מהל' אישות הל' ו סמג שם (וסימן ע') טור ש"ע שם טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ז:
צב ד מי' פט"ו מהל' אישות הלכה ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ז:

גליון הש"ס

גמ' קין ואחותו. עיין סנהדרין דף לח ע"ב תד"ה וילכו ובסוטה דף ט ע"ב כש"י ד"ה קין וכב"ב דף קכג ע"ב ובהגרס"א מהדורא תנינא סס: שם ר' יוחנן אמר קיים כו'. עיין טורי אבן ד"ה דף כח ע"א תד"ה אלימא: שם מיתיבי ולצבא. עיין טורי אבן תענית דף כ ע"ב ד"ה נתן כמצנה לחשונה:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וקבע וכו' זמן לדבר עמהם:

תוספות ישנים

אין כן דוד נא על אילו נמנות שבגוף. תימה דאמרי' (שבת קי"ט) אלמלא ישראל משמרים שני שבתות מיד נגאלין והלא צריך שיכלו כל הנשמות שבגוף וי"ל שהיו יולדות שם בכרס אחד ויכלו הנשמות שבגוף מיד:

תוס' חד מקמאי

והא דמקשינן בגמרא וב"ה לילפי ממשה. ומאי קושיא דהא ב"ה ילפי מבריתו של עולם זכר ונקבה בראם ובזכר ונקבה נמי קיים מצות פריה ורביה. ה"ק כיון דמשה אשכחן שהיו לו שני זכרים לילפי ממשה ולא מבריתו של עולם דה"א אי אפשר: **הא** דאמר אין ישיבה בחו"ל עולה לו ה"מ למי שדר בארץ אבל למי שלא דר בא"י כגון בשאר ארצות ודאי ישיבת ח"ל עולה לו וכ"כ הראב"ד ז"ל:

מוסף רש"י

פירש מן האשה. לגמרי לאחר מתן תורה מיד משמיעים עם חבריו שוב לא חזר לתשמיש (שבת פז.). וקבע להם זמן. אימתי ידבר עמהם (שם). ולא קבע לי זמן. לדבריו שאוכל לפרוש קודם לכן (שם). לאהליכם. לנשותיכם לתשמיש שלאחר לכם (שם). בן נכר. מומר שנתגלגל מעשיו לאחרי שנאמרו יין. התורה בולה. תלויה בלוחות הללו, וישראל מוטרים על אחת כמה וכמה. שלינם כדי לה (שם). אשר שברת. ולא אמר ליה נגלגן כעס. אמר מינה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com